

Ш ы н _____ 2-ги арын 1973 ч. июль 26

Куш-ажылчы базымны — парлалгага

Тосуку баш чылдың шийтирилгичи үшү чылың планнның онзааларын хуусаада күүседир дээр бистин республикамын хоорай, суурларын, чурттаачылың чөр бурзунда амалчы чон бедик кадыруушкунуң амылдап турар. Чонун амыл-ижиңде, амырал-чуртталгада чедиштинерин белгаш амылдарыңа, чурттаарыңа шайтыктың ийи чагыс четпестерин ипертиң он-он чагалар бистин солуннун адресинге хүнүн-не изеп турар. Ылаңгыя «Шынның» почтазы-биле июль 23-те яны-бур темалыг 33 чагаа келген. Көдөз-ниң амыл-ишчилериниң кийтинин малыңа четчир чөм-суур-ну тургузар дээр шудургу ижиңиң белгаш чаа 1973—74 өөредилге чылыңа уткуштур чер-черде школалар, интернаттар септелгениң хайнышкының чоруп турарын ол чагаалада бижитилген.

Чагыс хүнүн почтазы-биле келген ол чагаларның аразында партия амыралыңа белгаш буудуруге, көдөз амыл-зың темаларыңа хамаарышкан материалдар база бар. Ылаңгыя СЭП эрин райкомунун бирги секретары А. Монгуштуң «Районда партия эге организацияларын дайымчы арга-шынзын өзүп турар» деп эгелиг, база ол-ла темага «Тээли» совхозтун Зэр-Хаван сүт-бараан фермасында партия эге организацияның организакчы кийиндикчи амыл-ижиңиң дугайында Б. Барбаның чүүлдери келтирилген. Ук материалдар солуннун дараазында номерлеринге парлаттынар.

Солуннун адресинге хүн-бурда он-он, харын-да чамдык хүннерде он-даа хей чагалар изеп турар. Чингиз, чыл эгезинден бээр июльдун баштайгы чартыныга чедир «Шын» солуннун редакциязынга 3680 ажыг чагаа кел-

ген. Ол чагаларның 1522-зи чырыкча үнүп, солун арнынга парлаттыңан.

СЭП-ниң XXIV съездинин шийтирилгич амыралга боттандырар дээр республиканың амылчы чөмү, бүгү совет кийилер-биле бир демей, бедик кадыруушкунуң амылдап турар. Бистин партиявыстың чурттуң мурунунга салган сорулгаларын күүседир дээр Тываның чонунуң шудургу амылдап, эртем-техникада, амырал-чуртталгада чаа чүүлдерин шийгээдиң, билип алыр дээр жүзүлдиң-биле өөренип турарың белгаш амылдарыңа, чурттаарыңа шайтыктың ийи-чагыс четпестерин дугайында авторлар ол чагаларында тодаргай бижикчилер.

Эргин номчукулар! Бистин чуртувусна коммунизм тургузарың тосуку баш чыл планың шийтирилгич үшү чылыңны ийгиң чартымың баштайгы айы доостур чедип турар. Шийтирилгич чылда бедик буудуруңуң амылдап дээр бууду-буудун буудуруңуң, коллективтерден эгелээс четтер, бригадалар, фермаларга чедир харын-даа аңгы-аңгы кийилерге чедир социалисттик чарышты чылың эгезинде алган белгаш бис. Чылың чартың эртен. Ол чарыштың түңнели чартың чылда калдык болганмы? Бир эвес эки болза, чедиштинериниң үндэзини чүдөн үнгениң, а багай болза, ону дедир тырттып турар четпестериниң тода илередиң, социалисттик чарыш талазы-биле чартык чылдың түңнелиң солун арнынга чырыдар үе бо. Оң-биле чергелештир улеттүр буудуруге коллективтеринде, мал, нер ажылында калдык чаа чүүлдер барыл, азы чүнү кылза экил, саналыңары, сүмөңерин солун дамчыштыр улежиңер.

Көдөз-ниң амыл-ишчилери малга быжыг чөм-суурну тургу-

зар дээр бо хүннерде сизген кезилдезинче организастыг кирген. Сигенчи бригадаларда ажылдың чоруп турарын, оларның машина-техника, аш-чөм, оран-сава-биле хандырылганың бейдалын бистин бижикчилериниң редакцияга дыңнадып турарлар. Амдызында ол чагалар чүгүл дыңнадып, медээлел турарының ужурунда номчунуңуң күзелиңге четпес дээрзи билдингир. Ынчангаш малга быжыг чөм-суурну тургузар дээр кызымак амылдап турар хүнүнү маадырларын илередиң—бистин көдөз корреспонденттериниң хүндүлүг хүлээлгеси болур.

Оң-биле чергелештир амгы үеде колхозтарның совхозтарның машина-трактор мастерскалаларында чаа дүмүттүң таразын ажаап алыр комбайннар болгаш ол улуг компанияга кирген өскө-даа машина-техника септелгези түлүктөп турар. Ынчангаш ажылчын болгаш көдөз корреспонденттер! МТИ-лерге барың, септелгениң бейдалын көрүң, бо чагай херик дээр сагыш салыры база силерниң чугула сорулгалар болур.

Колхозтарның, совхозтарның тараа шөлдеринде чигир ногаан тараа сагланнадыр чалгып эгелзэн. Ону малга чаза бас-тырбайн, кааң халыңга алыспайн өстүрүң, ажаап алыр дээр бистин тарааажыларыңың ону суггарың, хайгаарың, бүгү күнүң салып турарлар. Ол ышка республиканың малчынары келир кыштан малды хур, семс ажыгар сорулга-биле серинин чайлагаларда, мал-маганың чедир берген оларла-дып турарлар. Бистин чер-черде он-он бижикчилериниң бо-ла бүгү чагай херикти билип, көрүп, хайгаарың, тарааның, малчыныгың могай чой, кызымакый ажыл-ижиңиң дугайында солуннарга бижип, чырыдарыңче далажыңар.

Чоокта чаа Кымылдың № 35 профтехучилищени бистин республиканың сайырап, хөй-жүп турар хоорай, суурларынга ажылдар тускай мергежилдиң 300 ажыг анык тургужуна белеткеп үндүргөн.

Шылталдар эгелээрлениң журнуу чарымында, анык тургужулар боттарының практика эрттирер базазы—«Тыва тудуг» трестин хоорайда тургужуларыга амылдап турганнар. Оларның хей кезин тудуг талазы-биле чагай мергежилди амыртып боттары-ның быжыг билип, арга-мергежилдиниң көргүскеннер. Ылаңгыя буудуруге өөредилгениң мастери Людмила Андреевна Горшковага удурткан уругларын малыр-штукатур бөлүү училищениң доозарының муруну чарымында эки көргүзүлгелерни чедип алган. Ылаң хаара туттуңган 31 уруглар ортумак школыны дооскаш, бо училищеге кирген. Олар өөренип келген хуусааның дургуунада өскө сургууларга үлгер-тижээп көргүскеннер.

Училищениң башкы надыр-ны сургууларга быжыг мергежилди бээр дээр бүтү билин, практиктиң ажылың харам чокка бараадатканын мааңа база демдеглээр херек. Уп чыл хуусаа-биле өөренип турарлар тускай мергежил алырында аягыда ортумак билигиң база чедип ап турар.

Бо чылың училищениң дооскаштарың шуттуу ортумак эртемнүү аттестаттарыңа база адылаан болгаш оларның чамдыкың ам дээр өөредилге черлеринге шутт база бот-өөредилге-биле өөренип дээр экиаменперни тударыңа белеткеп турар.

Училище чүгүл тудуг мергежилди болгаш ортумак эртемнүү билиг билип, арга-мергежилди билип ап турар.

Д. ЕНДАН.

Хөй уругларлыг иелерни «Мениң алдары» орден-биле болгаш «Мениң медалы» медаль-биле шаңнаар дугайында

Тыва АССР-ниң Дээди Совединиң Президиумунун Чарлыы

ССР-ниң Дээди Совединиң Президиумунун өмүсөөн-ден шаңнаары болза:

БАРЫН-ХЕМЧИК РАЙОН

Тос уругну божаан болгаш кижиктенгелерни «МЕНИН АЛДАРЫ»

Орденниң

II ЧЕРГЕЗИ-БИЛЕ

Кара-кыс Дүктүг-ооловна Монгуш — «Шекпээр» совхозтун амылчыны.

Байырт Дюктуговна Ооржак — «Дон-Терезин» совхозтун амылчыны.

Дартай Сендажыевна Ооржак — «Барлык» совхозтун амылчыны.

Сее уругну божаан болгаш кижиктенгелерни «МЕНИН АЛДАРЫ»

Орденниң

II ЧЕРГЕЗИ-БИЛЕ

Намдак Карамыевна Дитина — «Дон-Терезин» суурда өг-бүдө ээзи.

Чедир уругну божаан болгаш кижиктенгелерни «МЕНИН АЛДАРЫ»

Орденниң

III ЧЕРГЕЗИ-БИЛЕ

Дарий Маныр-ооловна Ооржак — Хондаец суурда өг-бүдө ээзи.

Күш-оол Меднай-ооловна Ооржак — «Дон-Терезин» совхозтун амылчыны.

Татьяна Куурмаева Ооржак — «Дон-Терезин» совхозтун амылчыны.

Чүстүлү Велтеевна Ооржак — «Дон-Терезин» совхозтун амылчыны.

Алды уругну божаан болгаш кижиктенгелерни «МЕНИН АЛДАРЫ»

Орденниң

II ЧЕРГЕЗИ-БИЛЕ

Кыркыламай Семис-ооловна Кужугет — Шекпээр ортумак школының башкызы.

Ангар Сотпаевна Монгуш — «Шекпээр» совхозтун амылчыны.

Доос Лосановна Хомушук — Хондаец суурда өг-бүдө ээзи.

Чыдабай Даттыгбаевна Ооржак — Хондаец суурда өг-бүдө ээзи.

Беш уругну божаан болгаш кижиктенгелерни «МЕНИН АЛДАРЫ»

Орденниң

II ЧЕРГЕЗИ-БИЛЕ

Сесипаа Дотуг-ооловна Кужугет — «Барлык» совхозтун амылчыны.

Алдын-кыс Сендажыевна Монгуш — «Шекпээр» совхозтун амылчыны.

Дитина Дамбаевна Монгуш — Хондаец суурда өг-бүдө ээзи.

Александр Ладывовна Ооржак — «Шекпээр» совхозтун амылчыны.

Ону Кок-Хунаевна Ооржак — «Шекпээр» совхозтун амылчыны.

Клара Савтыгбаевна Саа — «Шекпээр» совхозтун амылчыны.

Светлана Савтыгбаевна Сарылар — «Шекпээр» совхозтун амылчыны.

Онадай Чүдүмовна Сержи — Хондаец суурда өг-бүдө ээзи.

ЧӨӨН-ХЕМЧИК РАЙОН

Тос уругну божаан болгаш кижиктенгелерни «МЕНИН АЛДАРЫ»

Орденниң

I ЧЕРГЕЗИ-БИЛЕ

Бачин-Көк Ууун-Сарыговна Куулар — районунуң музьян школының амылчыны.

Бачин-кыс Нуратаевна Ооржак — Чадаана хоорайда өг-бүдө ээзи.

Сее уругну божаан болгаш кижиктенгелерни «МЕНИН АЛДАРЫ»

Орденниң

II ЧЕРГЕЗИ-БИЛЕ

Кара Семис-ооловна Мон-

гуш — «Искра» колхозтун амылчыны.

Мартый Седен-Сатовна Монгуш — «Искра» колхозтун амылчыны.

Сероэ Бургутуовна Сарылар — район эмгелгезиниң амылчыны.

Мана Бадыевна Чүдүм — Хорум-Дага уруглар эл-инин эргелгениң.

Чедир уругну божаан болгаш кижиктенгелерни «МЕНИН АЛДАРЫ»

Орденниң

III ЧЕРГЕЗИ-БИЛЕ

Кымыл-Сары Садакова Долаан — Ленин атыг колхозтун амылчыны.

Алчакма Сагыбеяна Монгуш — Чадаана чонун амылчыны.

Өргөпел Шыңгал-ооловна Монгуш — «Искра» колхозтун амылчыны.

Кымыл-Сары Садакова Толош — Ленин атыг колхозтун амылчыны.

Алды уругну божаан болгаш кижиктенгелерни «МЕНИН АЛДАРЫ»

Орденниң

III ЧЕРГЕЗИ-БИЛЕ

Елизавета Хос-Хааевна Долак — Хорум-Даг школының амылчыны.

Александр Достай-ооловна Монгуш — Чадаана хоорайда өг-бүдө ээзи.

Стея Сундарына Монгуш — «Искра» колхозтун амылчыны.

Олакай Дамбажыковна Ооржак — Чадааның № 1 ортумак школының интернат амылчыны.

Дал Салдымбаевна Сокур-оол — Чадаана АТБ-инин амылчыны.

Хонгайбон Сайым-ооловна Хонгай — Ленин атыг колхозтун амылчыны.

Беш уругну божаан болгаш кижиктенгелерни «МЕНИН АЛДАРЫ»

Орденниң

II ЧЕРГЕЗИ-БИЛЕ

Бурунмаа Сыдыгыровна Долак — «Искра» колхозтун амылчыны.

Чемек Салдымбаевна Долак — Чадааның № 1 столованын амылчыны.

Зоя Борисовна Никжекова — Чадааның № 2 школының башкызы.

Зоя Сидибаевна Ондар — «Искра» колхозтун амылчыны.

Любовь Хапымаковна Ондар — Ленин атыг колхозтун амылчыны.

Тамара Шидыраевна Ооржак — Чадаана хоорайда өг-бүдө ээзи.

Борбак Кудер-ооловна Сарылар — Чадаана хоорайда өг-бүдө ээзи.

Кара-кыс Сундуу-ооловна Сат — Чадаана хоорайда өг-бүдө ээзи.

Зоя Очур-ооловна Холаан — «Искра» колхозтун амылчыны.

Чымыл Алымыевна Холаан — район амылчыны.

Ички Дал-ооловна Шойлак — Чадаана септеге тургучу уластурунун амылчыны.

ӨВҮР РАЙОН

Тос уругну божаан болгаш кижиктенгелерни «МЕНИН АЛДАРЫ»

Орденниң

I ЧЕРГЕЗИ-БИЛЕ

Силдимаа Чамзыр-ооловна

Бүрбү — «Торгалыг» совхозтун амылчыны.

Шыдыраа Ойдуновна Кыргыс — «Торгалыг» совхозтун амылчыны.

Хураганчык Сундууовна Монгуш — «Коммунизмче орук» колхозтун амылчыны.

Онтуума Шажыковна Ооржак — «Кымыл туң» колхозтун амылчыны.

Сее уругну божаан болгаш кижиктенгелерни «МЕНИН АЛДАРЫ»

Орденниң

II ЧЕРГЕЗИ-БИЛЕ

Сумуу Шараян-ооловна Тумуш — «Торгалыг» совхозтун амылчыны.

Чедир уругну божаан болгаш кижиктенгелерни «МЕНИН АЛДАРЫ»

Орденниң

III ЧЕРГЕЗИ-БИЛЕ

Уйвун Тулушевна Аймыж — районунуң прокуратура чер-иниң амылчыны.

Валентина Дүмө-ооловна Долак — Торгалыг суурда өг-бүдө ээзи.

Дүдө-оол Дуран-ооловна Монгуш — Солчу ортумак школының амылчыны.

Кок Салдымбаевна Монгуш — район эмгелгезиниң бухгалтер.

Бавык Каштановна Ооржак — «Кымыл туң» колхозтун амылчыны.

Дарыг Маддыровна Төмүр — «Торгалыг» совхозтун амылчыны.

Алды уругну божаан болгаш кижиктенгелерни «МЕНИН АЛДАРЫ»

Орденниң

I ЧЕРГЕЗИ-БИЛЕ

Кымыл-Урут Туматовна Балчи — Торгалыг суурда өг-бүдө ээзи.

Бичке-кыс Моду-ооловна Куулар — «Кымыл туң» колхозтун амылчыны.

Самыр Элор-ооловна Монгуш — Солчу суурда өг-бүдө ээзи.

Чимпан Санжайовна Монгуш — район эмгелгезиниң амылчыны.

Таспан Дамбаевна Монгуш — «Коммунизмче орук» колхозтун амылчыны.

Национал Казанеевна Натп-оол — Торгалыг совхозтун амылчыны.

Беш уругну божаан болгаш кижиктенгелерни «МЕНИН АЛДАРЫ»

Орденниң

II ЧЕРГЕЗИ-БИЛЕ

Ажаан Монгушевна Бавыж — Торгалыг ортумак школының амылчыны.

Алайбан Түдүмовна Дадор-оол — «Торгалыг» совхозтун амылчыны.

Дитина Санжыевна Дик-гала — район бухгалтер.

Валентина Натп-ооловна Монгуш — Торгалыг суурда өг-бүдө ээзи.

Данат Алдым-ооловна Монгуш — Солчу көдөз Совединиң куускумунун амылчыны.

Серик Хурга-ооловна Монгуш — «Коммунизмче орук» колхозтун амылчыны.

Өшкү-Сар Мамзыр-кыс Ооржак — «Коммунизмче орук» колхозтун амылчыны.

Зоя Толошевна Толош — «Торгалыг» совхозтун амылчыны.

Балзын Хур-ооловна Холаан — Солчура уруглар эл-сидимин амылчыны.

Екатерина Донгоковна Шар-дыр — район эмгелгезиниң почтари.

(Уланчылыг).

ДЕЛЕГЕЙ БО ХҮННЕРДЕ

Бүгү-делегей фестивалыңче

ХЕЛСИНКИ. СЭТА-ның көрр. В. Додоновтун дыңнатканы:

Фин төлөөлөр аныктарың болгаш студентилериниң Берлинге болур X Бүгү-делегей фестивалыңче чорупканнар. Олар Выборгту, Ленинградты болгаш Минскини дамчыштыр Берлинге бар. Фин аныктар совет черге өөрүшкүлүгү ужуражышкынарга таваржыр. Баштайгы нылг ужуражышкыны Выборгта болур. Минскиге совет болгаш фин аныктарың найырал болгаш калы амылчылыкта, бот-боттарың дузаламчы дугайында совет-фин керезиниң 25 чылыңга тураскааткан найырал байдалың база болур.

Төлөөлөрин Хельсинкиден айтканы чоруптарың муруну чарымында Финляндиянын президентини У. К. Кекконен фин төлөөлөриниң удуртукчуларың худалар алган.

Фин төлөөлөриниң составы 800 киж. Оларның хей кезин—ажылчы аныктарың төлөөлөкчилери. Арктиканы—студентилер болгаш өөреникчилер боп турар.

ТОКИО. (СЭТА-ның көрр.). Аныктарың болгаш студен-

тилерин Берлинге болур X Бүгү-делегей фестивалыңга киржир-биле 319 япон ооздар, кыстар «Урицкый» дээр совет пароходка олурупкан. Инигата порттан чорупканнар. Японияны демократтыг аныктар лигазының, Японияны социалисттик аныктар лигазының болгаш чурттуң өскө-даа депшигелгелг аныктар организациязының төлөөлөкчилери тизелериниң составында киржин турар.

СЭТА-ның корреспондентини Японияны демократтыг аныктар лигазында баарга, өл төлөөлөриниң кижигуниерини аразында амылчыңнар, студентилер, тараачыңнар болгаш албан хаагылар бар деп дыңнаткан. Япон аныктар фестивалыңга көргүзөр дээр байыр-лалдын астрада программасын белеткээр болгаш боттарың даштыкыда өнүктүрерине Японияны шаандакы болгаш амгы үеде-даа тандыларын база ырыларын сонугуралдыр. Төлөөлөриниң аразында чик «атлетиктер, гимнастчылар, хөл бөмбүкчүлери болгаш спорттук өскө-даа хевирлериниң төлөөлөкчилери база бар.

В. КЛЕНОВ.

ӨӨРҮШКҮЛҮГ УЖУРАЖЫШКЫННАР

ГАВАНА. (СЭТА). Кубаның Компартиязының ТК-ының болгаш Революстуг чазааның чаалаан суугар Кубаның революстуг байыралай Монкаанын казармаларыңа шап халлаашкының 20 чыл өмү демдеглээрине киржир-биле инда чед берген СЭП ТК-ның секретары В. И. Долгихе баштаган совет партия-чааа төлөөлөри ол чурт-биле танышканын уругулар-биле СССР-ден барган аалчылар Маршал хоорайда (Гавана жому) «Максимо Гомес» дээр электри станциянында барып чоран. Кубаның Компартиязының ТК-ының секретары-зынын кижигуң Рудоль Гарсиа Пелас төлөөлөриниң үдөп чоран. Чаа социалисттик нинти-

ледди тургузарыңа харам чок дузаламчы дээр Совет Эвелединни Коммунисттик партия-зыңа, бүгү совет улуска халың-биле өөрүп четтирериникин он директору Хулио Чабан илергейткен.

Совет төлөөлөр ол ышмак Гавананың төвүде Кубаның «Байырул» делегезиниң павильоннага база чораннар. Ол делегезе Фидель Кастрога баштаган анык патриоттар-ны диктатору эге-чагыр-гыны шивээс—Монкада казармаларыңа шап халлаашкыны кылганы уттуңурубас болушкунун дугайын делегергей-биле көргүскөн. Ол ышмак Кубаның социализмге орукка чедип алган удуг чедишкенин-рин база өн көрүп болур.

БИСИНИ ЧУРТУВУСТА

● Ливан эмчи медицина эртемнеринин кандидаты деп эртем адын камгалаан.

● Киев киностудиясы беш сериялык «Эрги шибээ», он сериялык «Милиция комиссары чугаалап тур» деп фильмдерин тарттырып турар.

КИЕВ СТУДИЯЗЫ
ТЕЛЕКӨРҮКЧҮЛӨРГӨ

Биевтик Довженко аттыг студиясы Төп теледиденини чагыны өзүгүр чыда 16 хире телесериалдыг фильмин иштүрүп турар.

Киев киностудиясынын телесериал катчысынын кол редактору Владимир Сосюра мынчаар чугаалаар:

— Амгы үеини темизинга бийиктиктен телеинформацияларды чугула айтырылганын чырылып турар болуп турар бис. Бүгү-эки теледиденини «Варыанни» деп кино үгөн соонда, дыка хой чугааларын алган бис. Он соонда удаанда амгы үеини көдөзүнүн дуга-йында «Партком секретары», «Үш нефть дүзүзүндө», «Мегел» деп бөлүк теледиденин чыгылганын тургускан.

Студия революция болгаш хамааты дайыннын уелерини темаларына тургускан киноларын база үндүрүп турар. Бир эвес «Боянурун чүрөө» деп фильмдин кол узматы өзүгүр амырды, хамааты дайыннын маалынын алуучу чок чорунун дуга-йында чугаалап турар болуп «Бумбараш» деп фильмде бөлүшкүндө улуунун маалынын комедия жанры-биле көргүсөн.

Киев студиясынын база бир кол режиссерларынын бирээни Николай Машенко Николай Островскийни «Кан канчап каткалы?» деп романынан беш сериялык фильмин тарттырып турар.

— Ол номну экранчылар аас-кежиктиг болду. Бичинимде ол чугаалды номчааным-дай сактышкындар хөвөөр артып калган. Фильмин чугаалдып кылып турган, ол сактышкындарын утуп болбас деп бозар мен—деп, ол чугаалаар. Бир эвес ол кинону чүгө тарттырып турар сен деп айтырар болза, дыка хой ки-жисерин ынак маалыры апарган Павел Корчагин дөш, кижинин дөшү күзөл-чүтүлү дөш, он келер үдө бүтүр-лени көргүзөр дөш—деп, дый хары бөр мен.

Он кол романды Харьков-тун урулгар театрынын арти-ли Владимир Конкин ойноп турар. Ол дөргө Конкинниг кинога оң баштайгы ролю-дур. Ам Киев киностудиясында «Эрги шибээ» (беш серия-лык), ийн сериялык «Докер-лер» болгаш он сериялык «Милиция комиссары чугаалап тур» деп фильмдерин тарттырып турар.

Саятлаз ИВАНОВ,
(ПМА-нын корр.).

ССРЭ-нин улустун чурукчузу, ССРЭ-нин уран чурулга академиясынын корреспондент-кежигүнү, Ленинчи болгаш Күрүнө шаңналдарынын лауреады Николай Нико-лаевич Жуковтун Владимир Ильич Ленин-ге тураскааткан чурулга дөлгөлөгү Кы-зылдың Политиктиг чырыдышкын бажы-кында амыттыганын солундан номчаан болгаш бис.

Ук дөлгөлөгө сурагыл совет чурукчу-нун 32 амылдары кирген. Оларнын ара-

зында «Студент чылдар», «Матростар-биле ужурашылга», «В. И. Ленин урулгар ара-зында» дөш он-даа өсө хөйгө билдингир чуруктар кирген. Дөлгөлөгү республика найысылалынын чураткыч чону улуг со-нуургал-биле көрүп турар.

ЧУРУНТА: Н. Н. Жуковтун «В. И. Ле-нинниг тараачыннар-биле ужурашылгазы» деп чурук.

В. ЧАДМАННЫН ФОТОЗУ.

ЧОННУН ХАЙЫРАЗЫ

Шагаан-Арыг хоорайнын турар черинге келер үдө Са-ла далай тургустуна бөр болгаш, ынапчангаш он тур-густунан төөгүдүгө база чурттакчы чонунга хамаа-рышкан материалдар чып чорду. Тышкан олчан хөй-ле болду. Алдан-маалыр ат-тыг музейге чонун хайы-радан бөзөн дотчулай аарак бижип көрөй.

Шагаан-Арыгнын ийн ду-гаар ортунак школарынын ди-ректору Сат Сарыг-оолович Норбута дүштүм. Ук школанын септелгени дооступ турар, отту-лар ыяжын кыжын-на бе-леткеп алган. Өөрөнч бажы-нын дерини, септелгени бүрүн доокшан, шоочалап каан. Ам чүгө интернат шалазын будуттуруп турган черинге та-варкы берген мен. Шевер Че-рзиниң уруунун огу, чеди кыястың өөрөнчкисин Волода Монгушка чаап бергени ка-рандаш салыр чүвезин ол ди-ректор төп музейге дачыдып берди. Кончут-ла шын кылды.

ШЕВЕРЛЕРНИН ХЕР-ХЕРЕКСЕЛИ

Бөк-Чыраа суурга чөдө бер-ген мен, чүгө дөргө ол база-ла далай суу алыр чөдө бол-гай. Ыштан айт-хөл болгаш мөдөдөр чааар Окаантык Чыттарович Донаттың хөй-мөр дүмдө 73 харлыг Дон-чаа Донгаш убагыга база уруу Татына Окаантыковна Орус-оолга ужуражы берди. Кыр-ган шевериниң болу туткан, чурттан-чурттан, мөчүй бер-гей бажыныгга кирип, он амырдыралы улам хандыр че-рикедим. Чорун айлыг бол-ду. Шевериниң уруу биле ду-мазы ооп кымта-даа тулус-пай чоран бир хонду ишти нарын херекселдиң белекке берди. Дүртүр, шүүе, өрүм, үтүзүш, эгээ, хайырга, тасын, маска, ызырар-кыскап, ыкш-маска, хаарыга, хирээ, бу-дук дөш чөдөр сөс салыг херекселди өөрүп хөдөж а-лдым.

Сурагыл шевер Черзиниң улуг уруу Өнер Монгуштун бажыныгга база бардым. Ала-зынын сөөлү чылдарга эил-леп чоранын көк тасызын, ынак болгаш даш тона сом-наар ийн баштыг кан ала-га-зын, кара өңүт, чонор-лаш-тан кылганы, таакшы хул кактап чоран «сөөгөж», мөчүй бөзүнүн муруну ча-рымында сибилий чытканы он адыр мыйыстыг сымын бе-лекке берди.

Мен кара чажымда-ла Тывага келген мен. Өм ээи хакас киж. Тос уругун не-зи мен. Ажы-толуну тыва ө-гө азыраан мен. Амаан орус, тыва байларын ажыдып кы-лып берип чораян. Уш огу-м бо-ла хоорайдан дайылдажып чоруткан, ол олчан келбей барган. Оларынның орустап, тываап бижип тургулаан ча-гаалары чонка чедир чораян чүвө... Чонун музейинге бо-дунун артып казым чаа хе-висти бөз-дир мен.

Чүс харлыг кижиниң кыл-ган ажылын анык өскөн кө-рөш, кылды ишке улам-на хан-дыктыр болду! Каш чүс чыл мурунда кыл-ган, керсиги кысыр, шой дүптү көк-ногаан ший шаа-жаныг лампаны баштадыр орус шеверлериниң кылгала-ны ховар ат-септи Шагаан-Арыг хоорайнын чурттакчыла-рындан тыпкылдым.

Чылдар билдиртпей эрте бөр. Ынак эрги Шагаан-Арыгнын болгаш ола-кааныг чурттан чоран кижилериниң эдин-сегин музейден бөтүгү кыргынарнын ажы-төдү көрө бөр.

ДЕМИР ӨРГЕН

Немей бижири чүвөм база бир уткылж. Сала далайын суу алыр чөдөдө алы-бүрү эртемденер бар. Ленинградтан келген сүт-далай оруун ший-чөлөр бөлүк эртемденерге учураштым. Кол геологист Д. М. Кокот менээ 325 дугаар-лыг демир өргөни берди. Ол болза Сала далайын кургак чөд-биле кызыгаарын айтыр онзагай кызыгаар демек-тир.

Сентябрь ай үгөлөгө тускай бижикиг демир өргөндө чөд-чирин-стүгүн келер үдө бөзүр кызыгаарын айтып, Хайыра-ка далайын адын таланыгга дөш-дөш чыскаалытар.

М. КЕНИН-ЛОПСАН.

ЧОНГА БАРААН БОЛУР

туруп турар универмаг бол-гаш Ленинканде бөзөн хөп-тер магазиниң чаа улуг туул-гарга хамаардыр.

ЕРЕВАН. (СЗТА-нын корр.).

БАРААННЫ БОДУ ШИЛИП АЛЫР

Кишиневтун эң хай кижилег магистралы—Котовск шоссе-зинде «Минск» деп универсал-дыг магазин амыттыганын. Ол магазин Молдав ССР-ниң тө-вүнде бо чыгын амытталга кирген магазинериниң (ба-раанны боду шилип алыр) он үш дугаары болган.

Тираспольда, Бендерда бол-гаш Бельцыде магазинериниң хөй нези база чаа арга-биле амыттал турар. Бо хоорайла-да бүгү барааннарны 70—80 хуузу бараанны боду шилип алыр аргаже шийчиктен. Ол чорук садып алычкыларга үени нампал алыр арганы бөзөр. Бараанны боттары шилип алыр аргаже шийчиктен ма-газин.

Бакуда нефть болбазыра-дыкчыларынын суурунда чо-мта чаа база бир магазин амы-тыганын. Он ийн чүс кими ха-ры угда бараанны хостуг са-дып ап болур. Азербайджанда сөөлү ийн чыл дүзүзүндө са-дыгачыларын депшигелгил аргазын амыттал турар садыг будурулгелериниң саны үш на-тап өскөн.

Бакунун болгаш Сумгаити-ниң улуг-улуг будурулгелери-де амытталдыг кирилген чаа магазинер садып алычкыла-рын кичизгелгил хаара туулуп турар. Амылчынар амыл ху-ну эгелзириниң муруну ча-рымында магазинге кире дү-көш, кандыг бараанны хө-рөг-

леп турарынын чагынын ки-рип кааш, амыл соонда нэп ап турар.

БАКУ. (СЗТА-нын корр.).

КӨДЭДЕ УНИВЕРСАЛДЫГ МАГАЗИННЕР

Кыргыз ССР-де Пик деп суурда чаа универсалдыг ма-газин амыттыганын. Республи-каның хостун садыг амылдан-чыларынын бирээни садыгжы К. Каратаева ол магазини ту-дур дугаында инициативаны амуурган.

Универсалдыг магазинер Киргизиянын чүгө хоорайла-рында эвес, суурларында база көвүздөн. Амгы үдө 1300 ы-на-дыг магазинер көдөзүн амыл-ишчилерин алыз-бүрү хөргөлөдүг барааннар-биле хандырып турар.

(СЗТА-нын корр.).

ФРУНЗЕ.

ССРЭ УЛУСТАРЫНЫН ЧАЙГЫ
СПАРТАКАДАЗЫ

ССРЭ-ниң улустарынын алдыгы чайгы Спартакиадазын 1974-1975 чылдарын дүзүзүндө эрттирер деп турар. Ону 1941-1945 чылдарын Ада-чурттуң Улуг дайы-нын тилзизиниң 30 чыл онга турас-каалдыр. Оң кыйгыды мындыг: «Күш-ажылга болгаш ССРЭ-ни камгалаарыгга бөлөн».

Спартакиададын программасында спорт-тун 40 ыныз-бүрү хөвир кирип турар, он иштинде 15 шериг-техниктиг хөвир бар. Спартакиада дөрт чадага бөлүп эр-тер.

Спартакиададын бирги чадазынын спортчу маргалаалары чурттакчылыг черлерге, Чепсектиг Куштериниң кезе-теринде болгаш подразделениелеринге, өө-редилге болгаш албан черлеринге, сов-хостарга болгаш колхозтарга, тудугларга болгаш будурулгелерге, күш-культура кол-лективтеринге база ДОСААФ-тың эге ор-ганизацияларына спорттун чамдын хө-вирлеринге болгаш ыныз-бүрү хөвирле-ринге массалык-биле бөп эртер.

Спартакиададын ийги чадазы күш-культура коллективтериниң болгаш ДОСААФ эге организацияларынын коман-далары районнарда болгаш хөвирларга маргынар.

Спартакиададын үшкү чадазы обла-старга, ирайларга, автономнун республика-ларга, РСФСР-ниң зона спартакиада-ларына, экилдедешкен республикалар спар-такиадаларына, Москвага, Ленинградка бо-луп эртер.

ССРЭ улустарынын спартакиадазынын түнөл маргалаалары — эң сөөлүг дөр-ткү чадазы 1975 чылдын июль-августга, совет спорттун чедикшиинериниң көр-гүзүү бооп, Москвага, бүгү экилдедешкен республикаларын найысылалдарына, Ле-нинградка, Севастопольга, Воронежге, Грозныйга, Калининге, Каунаска, Курски-ге, Орловна, Полтавага, Тернопольга, Ту-лага, Харьковна болгаш Ярославльге хө-рүг бооп эртер.

ССРЭ-ниң улустарынын Спартакиадазы—чурттуң спортчу амырдыралыг улуг бо-лушкун. Камгалал массалыг болгаш спортчу-күш-культура ажылынын бай-дынын эң калбак көргүзүү ол болур. «Күш-ажылга болгаш» ССРЭ-ни камгала-арыгга бөлөн деп Бүгү-экилдедеш күш-культура комплексиниң үндөзүлгө, күш-культураны совет кижилериниң хөй бүгүдөгү амырдыралыг чаңчылы болду-рар. Чурттакчы чоңу, эң ылангы аны-яктарын шериг-патриотчу кижизидилгеге кижизидеринге, совет кижилериниң ка-дын болгылаарына, адыктырарына, оларны бүгү тала-биле сайырадырыгга күш-культураны ажылаарын экинжидер. Чонун Төрзүн чуртун камгалаарыгга бөлөн тургузар, күш-ажылы болгаш дышта-нылганы эртем өзүгүр планнап тургаш, үлөтүргө, колхозтарга, совхозтарга күш-ажылыг эң бөдн будурунчулун чедил алыр — ол бүгү күш-культурун хөм-челериниң сорулгазы болур. Совет спорт-чуларын мергелин улам бедидеринге, спорттун кол хөвирлерин бүгү талалыг хөгжүдөрүнө онза кичизгелгил салыр. Спортчу баазаларын, спортчу-техниктиг клубтарын, спортчу дериг-хөргөсөлдөр-биле дериг, чепсектээр эвээш эвес ор-ганизастыг ажылдарын ылымы негетинип турар.

ССРЭ-ниң улустарынын Спартакиадазы-нын программасын өзүгүр будурулгелерге, тууларга, колхозтарга, совхозтарга, албан болгаш өөредилге черлеринге, ол ышкаш хоорай, район спартакиадазынын спортчу маргалаалары чүгө амылдан болгаш өө-редилгеден хостуг уелерде болуп эртер апар.

ССРЭ-ниң улустарынын Спартакиадазы-нын кол сорулгазы—күш-культураны мил-лион-миллион совет кижилериниң хөй бүгүдөгү чаңчылы болдуары, күш-куль-тура шимчээшкенин бүгү улустун шим-чээшкени кылдыр хуулдуары болур.

КУРОРТТА БАЙЫРЛАЛ

ЛАТВИ ССР. Юрмалага чаңчыл өзүгүр курорт бай-ыралы бооп эртен. Ону театрыткан киргүзүлгө-биле эгелзэн. Амык чө-рлерге таныш коллективтери он көргүзүп, хөгжүм, ыр-шоор чаңгылап турган. Дамчыр чугаа өзүгүр алырга, кижилерге чыргалдыг аас-кежик болгаш өөрүшүнү бээр Дайыл-биле ужуражыш-кын байыралыг өзүлөдүн эң солун чүүл ол болган.

Он даартында ол курорт хоорайнын кудумчуларын дамыктыгыр дыштанчылар дерг эртокш. «Яунба» стадионга болган спортчу улуг байыралга кириш-кенер.

ЧУРУНТА: Эстониянын «Найкас» дээр улусчу таныш коллективиниң та-чычылары.

Ж. ГРАУБИЦНИН ФОТО-ЗУ.
(СЗТА-нын фотохрониказы)

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

ИЮЛЬ 26-ДА

МОСКВАДАН

13.30—Дамчыдылгалаар про-граммасы. 13.35 — Мөдөдөр. 13.45 — Школачыларга кон-церт. 15.15 — Өнүгү теле-көргүзүт. Чини атлетика та-лазы-биле дөргөй маргалаа-зы. ССРЭ—АКШ. Минскден дамчыдылар.

КЫЗЫЛДАН

17.30 — Телемөдөдөр. 18.05 — «Мөң хөмни Кама-да». Документалдыг филь. 18.15 — Телемөдөдөр. 18.25 — Наралдар, реклама.

МОСКВАДАН

18.30 — Футбол талазы-ба-ла ССРЭ-ниң кубогу. «Заря» (Воронеж) — «Ара-рат» (Ереван). 2-ги оюн. 19.15 — «Чорангадан келген дөрт кижин». Уран-чөдөн теле-фильм. 1-ги серия. 20.20 — Өнүгү телекөргүзүт. Чини ат-летика талазы-биле дөргөй маргалаа-зы. ССРЭ — АКШ. Минскден дамчыдылар. 22.35 — Өнүгү телекөргүзүт. «Ке-жээк аялгалар». Концерт. 23.00—23.30 — «Үе». Инфор-мация программасы.

АГААР

Бөгү республикага бүргө, азыл турар хун болур. Дин-чирээр, чач чагбас. Соңу-ба-рыны хаттыг дүргөн секун-дада 5—9 метр чедер. Агаар-нын температурасы даттыг черлерге 20—24, чавыс че-рлерге 26—30 градус чедир на-зыр.

Кызыл чач чагбас, бүргө, азыл турар хун болур. Агаарнын температурасы 28—30 градус чедир назыр.

Редактор В. С. ШАРВАН.

КИНОТЕАТРАДАА

ИЮЛЬ 26-ДА

«НАЙРАЛ» «Киж чаа-каан эвес» 10.00, 11.45, 13.30, 15.15, 17.00, 18.45, 20.30 ша-тарда.

«КАА-ХЕМ» «Чирк паразы» 14.35, «Бердипшикан» (2 се-риясы катар) 16.30, 20.00 ша-тарда.

«ВОСТОК» «Кара тажы» 11.30, 17.00, 21.00, «Чедит

дээр» 19.00 шактарда.

«ДИОНЕР» Мультифильм 10.30, «Ох, бо-ла Настыя» 12.40, 14.20, «Угандан утту-дурбас» 16.25, 18.10, «Кашмир-ге аныктыг» 20.00 шактарда.

ЧАЛГЫ КИНОТЕАТР: «Ди-лим чорук» 16.00, 18.00, «Ам-дыралче эгел келгени» (2 се-риясы катар) 17.20, 20.00 ша-ктарда.

Солун неделяда 6 катап үнөр

Пар. ама 2. Тираж 15.953 ЧАГЫТ 2265.

РЕДАКЦИЈАНЫҢ
АДРЕСИ: 1667000

Кызыл. Шетинки-Кравченко кудумчузу, бажы № 3. ТЕЛЕФОННАРЫ: Редакторун 24-63, редакторун оралачыларынын 35-24, пропаган-да кызматкычынын 23-35, партияг амырал кызматкычынын 37-13, култура кызматкычынын 23-54, кааза амы-рал кызматкычынын 21-47, үзөтүр кызматкычынын 22-64, чаага кызматкычынын 41-27, информация база совет тургузат кызматкычынын 20-60, бухгалтер-нын 31-75, корректорларын 27-41. Солун келбей баргала 32-75 телефонго долгаар.

Тыва АССР-нин Министрлер Чөвүлөдөш Ном үндүрөр чер, полиграфия болгаш ном садынын талазы-биле өргөдөдөш типографиясы. (Кызыл Шетинки-Кравченко кудумчузу бажы № 1). ТС—00743.